

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра спеціальної освіти та реабілітології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор (перший проректор)

“ _____ ” _____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 016 Спеціальна освіта
(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Корекційна освіта
(назва спеціалізації)

інститут, факультет ІУП, Факультет управління фізичною культурою та спортом
(назва інституту, факультету)

Робоча програма “Анатомія людини” для студентів

(назва навчальної дисципліни)

за спеціальністю 016 Спеціальна освіта. „28” серпня 2016 року - __ с.

Розробники: Клапчук В.В., д. мед. наук, професор кафедри спеціальної освіти та реабілітології

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії) _____

Протокол від. „28” серпня 2016 року № ____

Завідувач кафедри (циклової, предметної комісії) _____

_____ (_____)
 _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)
 “ _____ ” _____ 20__ року

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки
 (спеціальністю) _____

(шифр, назва)

Протокол від. “ _____ ” _____ 20__ року № ____

“ _____ ” _____ 20__ року Голова _____ (_____)
 _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5,5	Галузь знань 01 Освіта	Нормативна (за вибором)	
Модулів – 1	Спеціальність 016 Спеціальна освіта	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання «Структурна організація організму людини»		Семестр	
Загальна кількість годин - 165		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента - 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		42 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		95 год.	год.
Індивідуальні завдання: 6 год.			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 42\56

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Анатомія людини” є удосконалити знання та навички, які були отримані студентом з базових дисциплін за спеціальністю “фізична реабілітація”

Завданнями вивчення дисципліни “Анатомія людини” є вивчення будови тіла людини послідовно, по системах (систематичний підхід) і з урахуванням функцій органів (функціональний підхід). з'ясування причин і факторів, що впливають на людський організм, що визначають його будова (причинно-наслідковий, каузальний підхід). Розглянути особливості будови тіла людини, досліджуючи кожен орган (аналітичний підхід), вивчити цілісний організм, підходячи до нього синтетично.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- структурну організацію організму людини;
- структурну організацію систем, що реалізують, забезпечують та регулюють рухову діяльність людини;
- структурну організацію функціональних груп м'язів;
- структурну організацію рухових стереотипів;
- вікові та статеві особливості структурної організації тіла людини.

Студент повинен вміти:

- визначити структури, що формують рухові сегменти;
- визначити функціональні мязеві структури кожного рухового сегменту та умови формування комбінованої рухової дії;
- визначити індивідуальний тип статури.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Структурна організація організму людини.

Зміст модулю: вивчається просторова орієнтація тіла людини, ділянки та порожнини тіла, рухові сегменти. Структурна організація систем забезпечення руху. Вивчаються системи, які забезпечують рух людини (циркуляція, дихання, травлення, відлення). Структурна організація систем регуляції рухової діяльності. Вивчається система регуляції. Структурна організація систем реалізації рухової діяльності. Вивчається структура організації кісток, з'єднань кісток, м'язи, функціональні групи м'язів, рухові сегменти. Структурна організація та регуляція локомоторної функції. Вивчаються особливості структурно-функціональної організації рухової діяльності (дихання, вертикальність положення тіла, виконання базових локомоторних рухів).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Структурна організація організму людини												
Тема 1 Вступ. Координатна організація руху тіла людини. Структурна організація організму людини	8	2	2			6						
Тема 2 Тканинний рівень організації організму людини	12	2	2			6						
Тема 3 Структурна організація серцево-судинної системи. Система циркуляції в організмі людини	12	2	2			6						
Тема 4 Кров та імунітет	32	2	2			6						
Тема 5 Система дихання	12	2	2			6						
Тема 6 Система травлення	12	2	2			6						
Тема 7 Система виділення	12	2	2			6						
Тема 8 Гуморальна система	10	2	2			6						
Тема 9 Структурна організація нервової системи	6	2	2			5						
Тема 10 Нервова регуляція рухової діяльності	6	4	2			6						
Тема 11 Кістка, як орган. З'єднання кісток		2	2			6						
Тема 12 М'яз, як орган												
Тема 13 Структурна організація верхньої кінцівки та плечового поясу		4	2			6						
Тема 14 Структурна організація нижньої кінцівки та тазового поясу		4	2			6						
Тема 15 Структурна організація хребетного		2				6						

стовпа. Система забезпечення руху												
Тема 16 Структурна організація тіла людини, типи статур		4				6						
Тема 17 Вікові і статеві особливості структурної організації організму людини	3	4	2			6						
Разом за змістовим модулем 1	165	42	28			95						
ІНДЗ			-	-	6	-						

5. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Координатна організація руху тіла людини. Структурна організація організму людини	2
2	Тканинний рівень організації організму людини	2
3	Структурна організація серцево-судинної системи Система циркуляції в організмі людини	2
4	Кров та імунітет	2
5	Система дихання	2
6	Система травлення	2
7	Система виділення	2
8	Гуморальна система	2
9	Структурна організація нервової системи	2
10	Нервова регуляція рухової діяльності	2
11	Кістка, як орган. З'єднання кісток	2
12	М'яз, як орган	
13	Структурна організація верхньої кінцівки та плечового поясу	2
14	Структурна організація нижньої кінцівки та тазового поясу	2
15	Структурна організація хребетного стовпа. Система забезпечення руху	
16	Структурна організація тіла людини, типи статур	
17	Вікові і статеві особливості структурної організації організму людини	2

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Координатна організація руху тіла людини. Структурна організація організму людини	6
2	Тканинний рівень організації організму людини	6
3	Структурна організація серцево-судинної системи Система циркуляції в організмі людини	6
4	Кров та імунітет	6
5	Система дихання	6
6	Система травлення	6
7	Система виділення	6
8	Гуморальна система	6

9	Структурна організація нервової системи	5
10	Нервова регуляція рухової діяльності	6
11	Кістка, як орган. З'єднання кісток	6
12	М'яз, як орган	
13	Структурна організація верхньої кінцівки та плечового поясу	6
14	Структурна організація нижньої кінцівки та тазового поясу	6
15	Структурна організація хребетного стовпа. Система забезпечення руху	6
16	Структурна організація тіла людини, типи статур	6
17	Вікові і статеві особливості структурної організації організму людини	6
	Разом	95

9. Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального завдання можливе у вигляді реферату або усної доповіді на практичному заняття за наступними темами:

- Теорія «функціональних систем» (по Анохіну) і її роль у тренувально-змагальному процесі
- Роль системи циркуляції в підтримці гомеостазу організму людини
- Структурна організація системи газообміну (альвеолярний і тканинний).
- Морфологічні відмінності ротового та носового дихання

10. Методи навчання

Відповідно до навчального плану студенти виконують контрольну роботу. Номер варіанту для контрольної роботи студент визначає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки.

Для послідовного і чіткого викладу матеріалу слід скласти план роботи.

Під час виконання роботи необхідно використовувати джерела, наведені в навчальній програмі і рекомендовані на лекціях, а також інші підручники, що відповідають темі роботи.

Обсяг контрольної роботи не повинен перевищувати 20 сторінок формату А4. При виконанні роботи студенти повинні у повному обсязі розкрити всі питання за планом. Наприкінці роботи необхідно навести список використаної літератури не менше 10-15 джерел, вказати дату виконання та поставити підпис.

Після перевірки викладачем контрольної роботи і одержання позитивної оцінки студента допускають до заліку чи екзамену.

Варіант 1

1. Принципи структурної організації організму людини.
2. Основні типи тканин організму людини.
3. Структурна організація епітеліальної тканини.

Варіант 2

1. Структурна організація сполучної тканини.
2. Кісткова тканина (будова клітин і остеонів)

3. Особливості будови м'язової тканини.

Варіант 3

1. Особливості гістогенезу скелетної м'язової тканини.
2. Особливості будови нервової тканини.
3. Загальні принципи структурної організації органів людини

Варіант 4

1. Будова і функція строми і паренхіми органів.
2. Взаємозв'язок між системами організму на прикладі локомоторної функції (реалізація, забезпечення і регуляція).
3. Теорія «функціональних систем» (по Анохіну) і її роль у тренувально-змагальному процесі.

Варіант 5

1. Структурна організація системи циркуляції в організмі людини (судинна і поза судинна ланки)
2. Будова серця (положення, сумка, стінки, порожнини, клапани).
3. Особливості кровопостачання міокарда й іннервації.

Варіант 6

1. Скелетотопічні взаємини судинно-нервових пучків. Особливості їхніх ушкоджень при травмах.
2. Структурна організація системи мікроциркуляції.
3. Роль системи циркуляції в підтримці гомеостазу організму людини.

Варіант 7

1. Регуляція еритропоеза (еритропоетин, нейрогуморальні фактори).
2. Уявлення про «кров'яні допінги» у спорті.
3. Імунітет і інші фактори захисту організму людини.

Варіант 8

1. Загальні принципи структурної організації органів дихання.
2. Особливості будови системи повітряпроведення (бронхіальне дерево).
3. Структурна організація системи газообміну (альвеолярний і тканинний).

Варіант 9

1. Загальні принципи будови легень і плевральних порожнин.
2. Морфологічні відмінності ротового та носового дихання.
3. Структурна організація і функціональні відділи системи травлення.

Варіант 10

1. Структурна організації системи усмоктування (кишкова ворсинка).
2. Система порталної вени і її роль у детоксикації організму людини.
3. Інкреторна і екскреторна функція підшлункової залози.

11. Методи контролю

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ:

Порядок організації поточного та підсумкового оцінювання знань студентів з поточного, модульного контролю: - поточний контроль оцінюється засобами опитування, бесіди, виконання самостійної роботи

Перелік навчальних питань, які студент зобов'язаний виконати під час проведення поточного, модульного контролю:

1. Принципи структурної організації організму людини.
2. Основні типи тканин організму людини.
3. Структурна організація епітеліальної тканини.
4. Структурна організація сполучної тканини.
5. Кісткова тканина (будова клітин і остеонів)
6. Особливості будови м'язової тканини.
7. Особливості гістогенезу скелетної м'язової тканини.
8. Особливості будови нервової тканини.
9. Загальні принципи структурної організації органів людини
10. Будова і функція строми і паренхіми органів.
11. Взаємозв'язок між системами організму на прикладі локомоторної функції (реалізація, забезпечення і регуляція).
12. Теорія «функціональних систем» (по Анохіну) і її роль у тренувально-змагальному процесі.
13. Структурна організація системи циркуляції в організмі людини (судинна і поза судинна ланки)
14. Будова серця (положення, сумка, стінки, порожнини, клапани).
15. Особливості кровопостачання міокарда й іннервації.
16. Скелетотопічні взаємини судинно-нервових пучків. Особливості їхніх ушкоджень при травмах.
17. Структурна організація системи мікроциркуляції.
18. Роль системи циркуляції в підтримці гомеостазу організму людини.
19. Регуляція еритропоеза (еритропоетин, нейрогуморальні фактори).
20. Уявлення про «кров'яні допінги» у спорті.
21. Імунітет і інші фактори захисту організму людини.
22. Загальні принципи структурної організації органів дихання.
23. Особливості будови системи повітряпроведення (бронхіальне дерево).
24. Структурна організація системи газообміну (альвеолярний і тканинний).
25. Загальні принципи будови легень і плевральних порожнин.
26. Морфологічні відмінності ротового та носового дихання.
27. Структурна організація і функціональні відділи системи травлення.
28. Структурна організації системи усмоктування (кишкова ворсинка).
29. Система портальної вени і її роль у детоксикації організму людини.
30. Інкреторна і екскреторна функція підшлункової залози.
31. Морфологічні особливості будови печінки.

32. Структурна організація системи виділення (виведення рідких, газоподібних і твердих продуктів обміну речовин).
33. Будова нирки (скелетотопія, капсули, коркова і мозкова речовина).
34. Функціональні відділи нефрона.
35. Структурна організація нервової системи (центральна і периферична нервова система).
36. Оболонки головного та спинного мозку.
37. Головний мозок (відділи, області, оболонки, черепно-мозкові нерви, кровозабезпечення).
38. Функціональні зони головного мозку.
39. Черепно-мозкові нерви.
40. Спинний мозок (структурна організація, оболонки, навколохребетні вузли, корінці, провідні шляхи).
41. Периферична нервова система (соматична і вегетативна).
42. Теорія «функціональних систем» (по Анохіну) і її роль у тренувально-змагальному процесі.
43. Морфологічні особливості структурної організації рефлекторної дуги.
44. Структурна організація ендокринної системи (гормонопродукуючі і гормоночутливі органи і клітини).
45. Гормонопродукуючі органи.
46. Загальні принципи гормональної регуляції функцій організму людини.
47. Кістка, як орган.
48. Гаверсова система, її роль у забезпеченні міцності кісткової тканини.
49. Типи з'єднання кісток (нерухомі, обмежено рухомі, рухомі).
50. Особливості будови суглобів (типи, обов'язкові і додаткові елементи).
51. Зв'язки (особливості структури, функціональна залежність будови).
52. М'яз, як орган.
53. Структурна організація м'язів.
54. Функціональні групи скелетних м'язів (агоністи, синергісти, антагоністи, стабілізатори).
55. Особливості кровозабезпечення й іннервації м'язів.
56. Система тримірної організації положення тіла людини в просторі (осі, площини).
57. Залежність структурної організації рухових сегментів від виконуваної функції.
58. Кінезіологічна характеристика рухового сегмента: вільна верхня кінцівка і плечовий пояс.
59. Будова суглобів верхньої кінцівки і плечового пояса.
60. Особливості будови плечового суглоба (біомеханічна характеристика, «слабкі місця»).
61. Структурна організація поменево-зап'ясного суглоба.
62. Будова і функція м'язових груп верхньої кінцівки і плечового пояса.
63. Кінезіологічна характеристика рухового сегмента: вільна нижня кінцівка і тазовий пояс.

64. Структурна організація суглобів рухового сегменту: вільна нижня кінцівка та тазовий пояс.
65. Особливості оссифікації тазових кісток.
66. Вікові та статеві особливості будови тазу людини.
67. Структурна організація колінного суглоба.
68. Структура та функція менісків.
69. Структурна організація гомілковостопного суглоба.
70. Структурна організація “між гомілкової віделки”.
71. Будова і функція м'язових груп вільної нижньої кінцівки і тазового пояса.
72. Будова і функція м'язових груп стегна.
73. Будова і функція м'язових груп гомілки.
74. Структурна організація м'язових груп, які забезпечують вертикальне положення тіла людини.
75. Кінезіологічна характеристика рухового сегмента: хребетний стовп.
76. Особливості будови хребців різних відділів.
77. Будова суглобів і напівсуглобів хребетного стовпа.
78. Особливості будови між хребцевих дисків.
79. Кровозабезпечення хребців та міжхребцевих дисків.
80. Будова і функція м'язових груп спини.
81. Структурна організація стопи людини
82. Структурна організація біомеханічних структур, які забезпечують дихання.
83. Еволюційні особливості формування хребетного стовпа людини.
84. Класифікації типів статури людини.
85. Методи соматоскопії.
86. Пропорції тіла людини.
87. Вікові, статеві, етнічні особливості статури.
88. Вікові, статеві, етнічні особливості пропорції тіла людини.
89. Індивідуальні особливості формування біомеханічних структур людини.
90. Залежність спортивної спеціалізації від типу статури і пропорцій тіла людини.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота																	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1																	32	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Сорокин В.А., Башкин И.Н. Комплексный учебный материал по анатомии и морфологии человека: В 3-х частях – Киев: МАУП, 2004.- 300 с.

14. Рекомендована література

2. Анатомия человека (Учебник для студентов институтов физ.культуры).Под ред.В.И.Козлова.М.,-1978
3. Иваницкий М.Ф. Анатомия человека.Т.1-2.М.,-1965-1966
4. Кирпатовский И.Д., Бочаров В.Я. Рельефная анатомия человека. М.,- 1974.
5. Колесников Н.В Анатомия человека (Учебник для биологических специальностей университетов).М.,- 1967.
6. Краев А.В. Анатомия человека: в 2-х томах. Под ред. Р.Д.Синельнива. М.,- 1978.
7. Морфология человека. Под ред. Б.А.Никитюка, В.П.Чтецова.М.,-1983.

15. Інформаційні ресурси

Комп'ютер кафедри.